

Miquel Alzueta dirigeix Columna Edicions SA, que pertany al Grupo Planeta. Aquest coixí permet a aquesta editorial quedar al marge de la crisi que sembla generalitzada al món editorial en català. Algunes editorials han optat per obrir-se a la participació pública per respirar econòmicament, un fet que preocupa especialment l'entrevistat.

—Durant la Setmana del Llibre en Català, vostè va assegurar que la situació d'algunes editorials catalanes “és molt crítica”. Quins elements té per fer aquest balanç?

—En els darrers anys hem vist com dos grans grups editors catalans han passat de mans privades a mans públiques. Avui, Edicions 62, tot el grup, és propietat de La Caixa, i Enciclopèdia Catalana és una empresa molt vinculada al món convergent i que també passa una situació difícil, s'ha venut l'edifici que era el seu lloc emblemàtic... Espero que aquesta situació d'intervenció pública sigui temporal, perquè una editorial ha d'estar sempre en mans de capital privat.

—En qualsevol cas, la participació de La Caixa a Edicions 62, amb el 56% del capital, no va ser fruit d'un pla d'expansió, sinó estrictament per sobreviure. És una estratègia ben legítima.

—Miri, quan jo no puc pagar un crèdit al banc o la meva empresa no

“El capital públic en editorials desvirtua la competència”

Miquel Alzueta

Director de Columna Edicions, SA

va bé, no m'associo amb La Caixa per sobreviure, oi? Doncs la participació de capital públic en editorials el que fa és desvirtuar la competència entre les empreses, desvirtua el mateix mercat i la realitat dels professionals que estan dins d'aquest entorn. Crec que la situació ideal és que tots tinguem un nivell de competència idèntic i que tinguem els mateixos recursos per fer front als problemes. I això és, en el món en què vivim, la participació privada, no la participació pública.

—L'editorial que vostè dirigeix té al darrere un gran grup, Planeta, que li cobreix les espatlles. Per tant, Columna està al marge d'aquesta situació crítica que vostè apunta.

—Efectivament. Així queda clar que es troba en una situació adversa.

—Però la crisi només afecta el Grup 62 i Enciclopèdia Catalana?

—Si tothom fes els balanços amb el mateix criteri, probablement la situació econòmica de les editorials seria més terrible. Però encara no hi ha un sistema comptable únic en el món editorial, de manera que qualsevol editor pot utilitzar, de manera legal, els conceptes comptables d'actius i passius com millor li convingui.

—Si la seva editorial hagués hagut de prendre una decisió com la de 62, davant d'una greu crisi, hauria rebutjat l'oferta de La Caixa?

—Penso que La Caixa ha fet bé d'intervenir a Edicions 62 per evitar un problema econòmic més greu. Ara bé, l'actitud de l'entitat financera ha de ser circumstancial. De la mateixa manera que dic que Enciclopèdia Catalana, com a fundació, ha cobert un cicle, però en el futur aquest paper ja no li toca a una fundació pública.

—A qui li toca?

—A la societat civil, que vol dir la burgesia catalana. Cal crear un nou discurs engrescador que faci que aquesta burgesia torni a invertir en el món cultural i editorial des d'una perspectiva privada. Que aportin diners i recursos per poder crear empreses solvents i sòlides, i que les empreses que avui estan circumstancialment en mans de capital públic, retornin de nou a la participació privada.

—Quins canvis comportaria la sortida de capital públic del món editorial?

—A banda d'un entorn de competència més equilibrada entre les editorials catalanes, tornar les coses al seu lloc permetria que les editorials petites que també tenen dificultats puguin competir amb les editorials més grans en una posició de possibilitat, que ara per ara és del tot inimaginable.

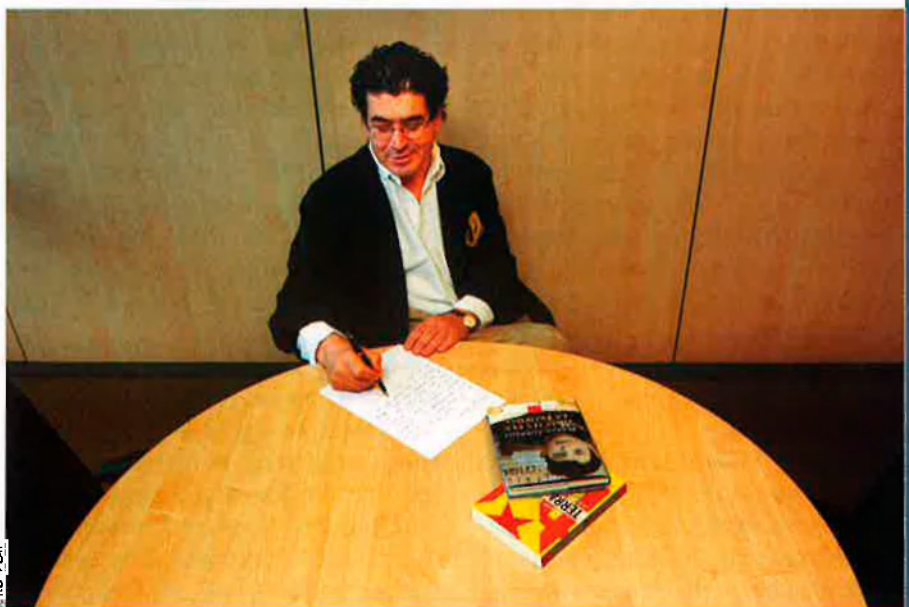
—Però aquesta competència més o menys equilibrada topa amb el desequilibri que genera la comparativa amb el mercat de llibres en castellà.

—Aquest és un mercat obert, i, com a tal, té un equilibri precari. És molt difícil que l'oferta de castellà i català sigui idèntica, i que la gent es comporti de manera idèntica davant de dues llengües amb tanta desproporció.

—La llengua no és l'únic element que posa el llibre en català en inferioritat de condicions per guanyar mercat. La política editorial que es duu a terme amb un llibre en castellà és molt més potent en molts sentits.

—Cal reconèixer que els editors que publiquen en castellà, en els darrers anys han fet feines molt ben fetes, amb el suport d'una forta capacitat financera, capacitat de màrqueting, mitjans de comunicació, etcètera. Tot plegat fa que el llibre en català vagi perdent progressivament espai.

“Penso que La Caixa ha fet bé d'intervenir a Edicions 62 per evitar un problema econòmic més greu. Ara bé, l'actitud de l'entitat financera ha de ser circumstancial. De la mateixa manera que dic que Enciclopèdia Catalana, com a fundació, ha cobert un cicle, però en el futur aquest paper ja no li toca a una fundació pública”

EL TEMPS

—La política de subvencions de la Generalitat permet pal·liar en cert grau les mancances que s'arrosseguen en difusió, promoció i llançament exterior de la literatura catalana. Caldria repensar la direcció d'aquestes subvencions?

—On ha d'invertir el Govern de la Generalitat urgentment és en l'enfortiment de la indústria cultural catalana, no tant en el producte cultural en ell mateix. Jo sempre m'he queixat que les editorials són l'únic sector empresarial que té relació amb cultura, constantment, però mai amb el Departament d'Indústria. Nosaltres som una indústria, el nostre vincle amb indústria és obvi, per què només hem d'estar a cultura? El Govern ha d'entendre d'una vegada per totes que el sector editorial en català és un sector estratègic per al país. La llengua és un element estratègic molt important, i si nosaltres afeblim aquest sector, estem afeblint un dels trets més importants d'identitat nacional.

—Més d'una editorial deu publicar gràcies a aquestes subvencions per a un producte concret.

—Bé, però si no tens al darrere una empresa que et defensi, ja pots fer la millor novel·la del món que no funcionarà, amb subvencions o sense. El Govern ha de canviar l'ordre de prio-

ritats en aquest àmbit, i primer de tot ha de contribuir a l'enfortiment de la nostra indústria cultural, després donar suport a la creació cultural, i, en darrer lloc, a la projecció internacional d'aquesta cultura. Hem de recuperar aquesta indústria sòlida i potent que teníem fa quinze anys i que s'ha anat debilitant progressivament.

—En els darrers anys, algunes editorials catalanes de certa magnitud han començat a publicar en castellà. En aquesta reorientació hi té a veure l'evidència d'aquest debilitament de la indústria cultural catalana que apuntava?

—Aquest és un fenomen nou del qual se'n parla ben poc. Evidentment, moltes editorials han vist que el mercat en català, tot sol, fa molt difícil el seu creixement. Però aquesta "castellanització" parla de normalitat, i que la normalitat del país, ens agradi o no, és una realitat bilingüe, i per tant l'oferta potser és més bilingüe del que ens agradaria.

—És estrictament necessari publicar en castellà per fer-se un lloc?

—Només en català no es pot viure com a gran grup, és inevitable. Fins i tot Enciclopèdia Catalana, que s'ha mantingut en el món del català, ha fet acords per fer productes en castellà, que surten del català. El Grup 62 ha

fet molta inversió en el món en castellà. Columna no ho ha fet, però està integrada al Grupo Planeta, eminentment castellà.

—Els mitjans de comunicació poden ser aliats de la divulgació de llibres en català, però també un fre. Com a editor, quines dificultats troba en la difusió dels seus productes als mitjans?

—Un dels grans problemes que té el món editorial en català és que quan surten llibres o cal promoure autors, la capacitat que tenim per connectar amb el públic és molt petita. El castellà no té aquest problema, té tota una maquinària potent de mitjans. En català, només cal veure que *La Vanguardia*, el diari més important que hi ha Catalunya, només treu una crítica setmanal d'un llibre en català! Per sort, els diaris catalans fan un esforç enorme per donar suport a la literatura catalana. Però sabem què venen aquests diaris, oi?

—A les llibreries no és estrany trobar per cada llibre en català, una dotzena en castellà exposats. Els llibreters no fan cap mena de discriminació positiva?

—Al contrari! Ens trobem encara amb una desconfiança del llibreter cap al llibre en català, que abans era molt més profunda. Ara li estem demostrant que el producte en català es ven bé, i si gestionem bé aquesta situació podem recuperar la seva confiança.

—Fins a quin punt aquesta desconfiança del llibreter frena les vendes de llibres en català?

—Els llibreters tenen moltes dificultats per sobreviure i tenen tendència a potenciar allò que es ven i no pas a fer país o política. Ho entenc, i per això nosaltres hem de demostrar-los que vendre en català és un negoci.

O sigui, o el sector editorial en català és un negoci per a tothom, perquè la gent inverteixi diners, perquè el llibreter es guanyi la vida, perquè l'autor tregui rendiments d'allò que escriu i perquè el lector tingui un bon producte a bon preu, o ja podem deixar-ho córrer.

Si hem de buscar fórmules falses de funcionament i crear un mercat imaginari, no interessa.

—Planteja un panorama no gaire engrescador, han de canviar moltes coses...

—És la realitat, en aquesta situació és molt difícil que les editorials poguem sobreviure amb dignitat. Però sobreviure, sobreviurem sempre, perquè el món editorial en català té vida per mil anys, no hi ha dubte que això no desapareixerà mai. La meua gran batalla ha estat sempre lluitar contra el món editorial en castellà, menjar terreny a les editorials que publiquen en castellà i agafar lectors d'aquest mercat. Però això cada vegada és més difícil, i probablement ens passarà al contrari, que ens prendran lectors del nostre mercat.

—Aquesta supervivència passa per integrar-se o fusionar-se en grans grups editorials catalans o castellans?

—Evidentment. Però també passa per una estratègia en què Catalunya ja ha perdut el tren. Fa deu anys, s'hauria d'haver plantejat la creació d'un gran grup de comunicació en català, però no es va fer mai perquè aquest és un país dividit entre convergents i socialistes. Aquesta dicotomia política impedeix que hi hagi projectes comuns de caràcter nacional que facin avançar sectors estratègics com el del llibre. Aleshores, s'haurien d'haver agrupat les ràdios privades que començaven a existir, segregant el Canal 33 de la CCRTV i convertir-lo en canal privat, i reunir les editorials potents en un gran projecte de comunicació, com ho és, per exemple, el Grupo PRISA. Si no es crea un gran grup de comunicació català que n'aplegui un d'oferta editorial i cultural que vagi més enllà de l'editorial, del diari, la revista o la ràdio, mai no podrem competir. Però això políticament no es pot tenir, perquè som un país amb dos pols oposats.

—I a les editorials petites, sovint especialitzades, quines oportunitats es queden en aquest entorn de fusions i absorcions?

—Aquestes editorials sempre tindran vida, perquè en un mercat com el nostre tenen un espai importantíssim, són les editorials que poden estar més pendents de les noves tendències

i que poden cuidar més bé els autors que comencen, Però l'entorn en què ens trobem dificulta enormement que aquestes empreses petites arribin a ser grans algun dia.

—Quan es parla del món editorial en català és habitual el terme crisi. Convindria ja fer una reflexió a fons del seu present i futur per prendre mesures?

—En els darrers tres anys ningú no pot negar que les coses han canviat una mica i que la situació del mercat ha fet que la situació del llibre en català estigui en un lloc més difícil que fa tres anys. S'ha aturat el creixement i fins i tot podríem parlar d'un cert decreixement, quant a lectors i també quant a producció.

—Això contradiu el tòpic tan recurrent que el mercat està saturat.

—Les xifres enganyen molt, i jo diria que hi ha hagut menys títols malgrat que les estadístiques diguin que més, perquè s'han posat títols que en molts casos no han anat al mercat. També hem de tenir en compte que de cada títol se n'ha fet menys tiratge, per tant la producció ha estat inferior. Però també hi ha hagut alguna editorial que ha fet una política molt inflacionista per intentar ocupar mercat. I un dels problemes greus que té avui la situació del mercat del llibre en català és fruit d'aquesta política, que va fer molt complexa la relació entre els llibreters i el llibre en català.

—Cal repensar les polítiques editorials?

—Això no té solució!

—Vol dir?

—En el meu cas, només publico llibres per una qüestió estrictament econòmica, jo ja ho he après.

—Per acabar, doni claus perquè el sector editorial sobrevisqui "amb dignitat".

—El sector editorial no sobreviurà si no queda molt lligat als mitjans de comunicació i tendim a la creació d'un grup de comunicació en català. I després hem d'esperar que la societat catalana assumeixi amb autèntica normalitat el fenomen del bilingüisme per arribar a una situació de competència real.

Gemma Aguilera

Biografia

Miquel Alzueta i Montalà

va néixer a Barcelona el 1956. És llicenciat en Ciències de la Informació, però la seva carrera professional ha anat sempre lligada al món editorial. De ben jove, amb vint anys, va fer els primers passos a Seix Barral. Posteriorment, l'any 1984, es converteix en cofundador de l'editorial Columna, iniciant aleshores un projecte que vint anys després encara manté l'essència de publicar exclusivament en català. Actualment, Miquel Alzueta és director de Columna Edicions S.A, ara integrada al Grupo Planeta, des d'on també coordina l'àrea internacional del grup. En la seva faceta d'escriptor, Alzueta ha publicat la novel·la *L'eterna conversa* (Columna) i el llibre infantil *Els animals de la Júlia* (La Galera).

